

Paratsetamool (S,P-Paracet)

Kliinilise keemia ja laboratoorse hematoloogia osakond

Paratsetamool (atsetaminofeen) on ravim, mis omab valuvaigistavat, palavikku alandavat ja väga nõrka põletikuvastast toimet. Paratsetamool imendub seedetraktist kergesti ja maksimaalne kontsentratsioon plasmas saabub 30–120 minutit pärast suukaudset manustamist. Paratsetamool jaotub peaaegu kõikidesse kudedesse, läbib ka platsentat ja eritub rinnapiima. Terapeutilistes annustes on seonduvus plasmavalkudega väike, üleannustamisel see suureneb. Ravim metaboliseeritakse maksas ja eritub uriiniga, põhiliselt glükuroniidina ja konjugeeritud sulfaatidena (vähem kui 5% eritub ka muutumatu kujul). Eliminatsiooni poolväärtusaeg on 1–4 tundi (maksa- ja neerufunktsiooni häirete korral, üleannustamisel ja vastündinutel on poolväärtusaeg pikem). Mürgistuste korral ei pruugi maksimaalne kontsentratsioon saabuda enne nelja tunni möödumist alates ravimi sattumisest organismi.

Üleannustamisel tekivad 24 tunni jooksul isutus, iiveldus, oksendamine, kõhuvalu. Peamine oht seisneb maksakahjustuse tekkes, mis võib ilmneda 24–48 (72) tunni jooksul. Võib tekkida metaboolne atsidoos, raske mürgistuse korral maksapuudulikkus, entsefalopaatia ja kooma. Võimalik on ka neerupuudulikkuse teke.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

NB! Kui mürgistuse kahtluse korral võetakse proov vähem kui neli tundi paratsetamooli sissevõtmisest, tuleb võtta veel teine proov maksimaalse kontsentratsiooni saabumisajal.

Proov ei tohi olla hemolüütiline!

Katsuti	Geeli ja hüübimisaktivaatoriga katsuti (punane kollase rõngaga või kollane kork) või geeliga LH-katsuti (roheline kollase rõngaga või heleroheleline kork)
Säilivus	Seerum/plasma toatemperatuuril kaheksa tundi, +4 °C kaks päeva, -20 °C neli nädalat

Analüüsi tegemise aeg: ööpäevaringselt

Analüüsimeetod: ensümaatilise kolorimeetrilise meetod

Referentsväärtused

Analüüsitulemuse hindamisel tuleb arvestada nii paratsetamooli kontsentratsiooni kui ka ravimi organismi sattumisest möödunud aega (kasutatakse spetsiaalseid nomogramme).

			> 200 mg/L neli tundi peale ravimi manustamist
Terapeutiline	10–30 mg/L	Toksiline	> 100 mg/L kaheksa tundi peale ravimi manustamist
			> 50 mg/L 12 tundi peale ravimi manustamist

Näidustus ja kliiniline tähendus

Paratsetamoolimürgistuse diagnostika. Antidoodi (N-atsetüültsüsteiin) manustamise vajaduse otsustamine ning patsiendi prognoosi hindamine paratsetamoolimürgistuse korral.

Ene Ora